

lægges noget Ansvar („casum nemo præstat“), ogsaa for Ulykkestilsfælde under Arbejdet have sin Berettigelse. Den Gang var Arbejderen nærmest et Medlem af Arbejdsgiverens Familie eller Husstand, medens den moderne Industriarbejders Stilling er fuldstændig forskellig derfra, hvad enten man nu vil betragte det som et Fremskridt eller beklage den foregaaende Forandring.

Siden da ere Naturkræfter, der den Gang vare ubekendte eller ubenyttede, tagne i Industriens Tjeneste; den moderne Maskindrift og Masseproduktion har forøget Faren for Ulykkestilsfælde under Arbejdet i høj Grad, uden at det kan paavises, at Arbejdsværelaget af den Grund er blevet større; og absolut set er dette i alt Fald ikke saa stort, at man kan vente eller fordre, at Arbejderne selv skulle benytte den Afgang til Forsikring, som vor Tid giver Anvisning paa. Samtidig har den moderne Industris og Stordriftens Former trængt den enkelte Arbejders selvstændige og estertænkende Virksomhed og dermed ogsaa hans personlige Ansvar noget i Baggrunden, den gør ham ofte til et enkelt Led i en Kæde, i hvilken han maa deltage i de Bevægelser, som den ordnende og ledende Tante forestriver. Under mange Forhold kender han ikke eller kan ikke udmaale og forudsæ de tilintetgørende Virkninger af de Kræfter, der sætte Maskinerne i Bevægelse, og maa til en vis Grad betro Liv og Lemmer til Driftens gode Ordning, de tilsynshavendes Paalidelighed og Kammeraternes Øvelse, medens Muligheden for at forhindre Ulykkestilsfælde ved egen Omtanke og egen Kraft er langt mindre end forhen, idet der ved Arbejdet i et stort Antal industrielle Virksomheder erfaringsmæssig hæfter Farer, som næsten tør betegnes som uundgaaelige. Den Betragtningssmaade har da i den sidste Menneftaalder mere og mere vundet Indgang i den offentlige Bevidsthed, at den, som begynder et saadant Foretagende og anlægger sin Kapital i en saadan Industri for deraf at høste Fordele, han bør i sine Beregninger over sine Driftsudgifter ogsaa optage den Post, som sætter ham i Stand til at bestride sine Arbejders Forsørgelse efter Driftsulykker under Hensyn til, at Faren for Liv og Lemmer i og for sig tynger haardt nok paa Arbejderen, saa at inden for overkommelige Grænser de økonomiske Følger af Ulykkerne bør falde paa Industrien og ikke paa ham, der ej heller kan bære dem.

Det var derfor kun et Sko fra de store Industrilande, da allerede den første danske Arbejderkommission i 1878 enstemmig udtalte, at der i Kommissionen havde været megen Stemning for, i det mindste i visse farligere Bedrifter bethdeligt at udvide Arbejdsgivernes Erstatningspligt, fordi Ulykken her, om end hændelig, dog maatte siges at indtræffe med en saadan Nødvendighed, at dens Vedertæggelse burde tages med som en Del af Produktionsomkostningerne ved disse Bedrifter, og at det var baade uretfærdigt, inhumant og i social Henseende uheldigt at lægge Følgerne af en saadan Ulykke paa den enkelte Arbejder, hvem den traf.

Den anden Arbejderkommission (af 1885) taler om „den Uret, som sker ved at lade den forulykkede uden retslig Krav“ over for Følgerne af indtrædende Ulykker, som „ved Nutidens industrielle Virksomhed ere blevne langt hyppigere end tidligere“. Den udtaler, at det er „selve Næringsvirksomheden, til hvilken Ulykkestilsfældene saa at sige ere knyttede“, hvorfor det vil være naturligt, at man „indstrænker Ulykkesforsikringen til de Erhverv, som man foreløbig kortelig kan kalde de ordentligvis eller erfaringsmæssigt farlige. At medtage de mange Virksomheder, hvori der ordentligvis ingen Fare er for Ulykke, vilde være urigtigt.“ Udvalgets Flertal skal ikke yderligere fremdrage de mangfoldige Udtalelser hjemme og ude, som alle munde ud i samme Konklusion med samme Præmisses, nemlig at den moderne og den farlige Industri fkylder baade Arbejderne og Samfundet at antage sig sine forulykkede selv; Arbejderne, fordi Sikringen rettelig bør være en Del af deres Arbejdsaftale og afholdes under Industriens Driftsudgifter, og Samfundet, fordi dette har Ret til at fordre sig fritaget for ogsaa at maatte antage sig disse Invalider, hvad det ellers som Regel vil være nødsaget til, fordi de ikke kunne sørge for sig selv. Med denne Argumentation er man i Svejs, Tyskland, Østerrig, Norge og Finland naaet til en Ordning igennem Lovgivning for Fabriksarbejdere og Arbejdere i farlige Erhverv, medens man i Sverige, Rusland, Frankrig og Italien ivrigt beskæftiger sig med at finde den bedst mulige Løsning.

De paagaeldende Virksomheders Gjere erkende, ogsaa uden Lovgivningen derom, i steds stigende Grad, at de have en saadan Forpligtelse, idet de frivillig forsikre saavel Arbejderne som disse efterladte mod Ulykkestilsfælde under Arbejdet; men der er dog mange, som ikke gøre det, og gjenemgaaende er Forsikringen utilstrækkelig, hvad enten Talen er om at erhverve Livrente eller om at begynde en ny Virksomhed for den, hvem Ulykken har berøvet Arbejdsvejen. At saavel disse Erstatninger som de i Henshold til